

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА

УКРАЇНОЗНАВСТВО

Номер 1
2006

За редакцією Петра Кононенка

КИЇВ – 2006

У К Р А І Н О З Н А В С Т В О

Номер 1
2006

Журнал засновано
в лютому 2001 року

Редакційна колегія

Науковий
громадсько-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Scholarly
Political and Public
Cultural and Art
Religious and
Philosophical
Pedagogical Journal

Засновник – Науково-
дослідний інститут
українознавства
Міністерства освіти і
науки України

The founder is the Science
and Research Ukrainian
Studies Institute of the
Ministry of Education and
Science of Ukraine

Видає Науково-дослідний
інститут українознавства
(раз на три місяці)

Published once in three
months by the Science
and Research Ukrainian
Studies Institute

Головний редактор
Петро КОНОНЕНКО,
директор Інституту,
професор, академік,
лауреат Міжнародної
премії ім. Й.Г.Гердера

The chief editor
Petro KONONENKO,
director of the Institute,
professor, academician,
the International
Y.G.Herder prize winner

Заступник головного
редактора Тарас КОНО-
НЕНКО, заступник дирек-
тора Інституту з наукової
роботи, доцент, кандидат
філософських наук

Assistant of the chief edi-
tor Taras KONONENKO,
deputy director of Institute
on scientific work,
candydat nauk, dotsent

Відповідальний секретар: Тетяна РЕНКЕ

Видавнича рада

Бандура Г.Г. Бугров В.А., Денисюк С.П., **Курас І.Ф.**,
Мокренко А.Ю., Наливайко С.І., Придатко Т.О.,
Ренке Т. Л., Сазоненко Г.С., Солдатенко В.М.,
Сніжко В.В., Токар Л.К., Фігурний Ю.С., Шкрібляк П.В.,
Ярошинський О.Б., Ятченко А.Д.

Журнал друкується на підставі свідоцтва серії КВ
№ 4863 від 13.02.2001 р. про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації, виданого
Державним комітетом інформаційної політики,
теле-бачення та радіомовлення України

Рекомендовано Вченою радою Науково-дослідного
інституту українознавства Міністерства освіти і
науки України (протокол №24 від 14.03.2006 р.)

Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України
м.Київ, вул. Ісаакяна, 18
тел.: 494-13-30
www.rius.kiev.ua
e-mail: journal@rius.kiev.ua
електронна версія журналу за адресою:
http://www.ualogos.kiev.ua

©Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України, 2003

КОНОНЕНКО П. П. – голова колегії

Барабаш С.Г., доктор філологічних наук, професор
Баран В.Д., доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України
Баранівський В.Ф., доктор філософських наук,
професор
Бичко І.В., доктор філософських наук, професор
Болюбаш Я.Я., доцент, директор Департаменту
вищої освіти МОН України
Горський В.С., доктор філософських наук, професор
Гуржій А.М., доктор технічних наук, професор,
академік АПН
Грицик Л.В., доктор філологічних наук, професор
Дробноход М.І., доктор геолого-мінералогічних
наук, професор
Єрмоленко С.Я., доктор філологічних наук, про-
фесор
Жебровський Б.М., кандидат педагогічних наук
Зязюн І.А., доктор філософських наук, професор
Калакура Я.С., доктор історичних наук, професор
Любар О.О., доктор педагогічних наук, професор
Козлов А.В., доктор філологічних наук, професор
Колодний А.М., доктор філософських наук,
професор
Кононенко Т.П., кандидат філософських наук
Коцур В.П., доктор педагогічних наук
Крисаченко В.С., доктор філософських наук,
професор
Лой А.М., доктор філософських наук, професор
Майборода В.К., доктор педагогічних наук, про-
фесор
Мокренко А.Ю., професор національної музичної
академії України ім. П.І. Чайковського
Надольний І.Ф., доктор філософських наук, про-
фесор
Недюха М.П., доктор філософських наук,
професор
Ничкало Н.Г., доктор педагогічних наук, професор,
академік АПН України
Ніколаєнко С.М., кандидат педагогічних наук
Погрібний А.Г., доктор філологічних наук, професор
Погребенник В.Ф., доктор філологічних наук,
професор
Пономаренко А.Ю., кандидат філологічних наук
Сазоненко Г. С., кандидат педагогічних наук
Свіженко В.О., доктор біологічних наук
Толстоухов А.В., доктор філософських наук
Федоренко Є.В., доктор філології, професор,
академік
Філіпчук Г.Г., доктор педагогічних наук, професор,
академік АПН України
Чередниченко О.І., доктор філологічних наук,
професор
Шевченко В.І., доктор філософських наук, професор
Ятченко В.Ф., доктор філософських наук
Яцків Я.С., доктор фізико-математичних наук,
професор, академік НАН України

*Редакція залишає за собою право на мовности-
лістичне редагування рукописів і передруків відпо-
відно до норм чинного Правопису, яке не змінює
позиції автора. Наукові статті в галузі історичних
наук зараховуються як фахові згідно з Постановою
Президії ВАК від 10.12.2003 року № 2-05/10, нау-
кові статті в галузі філософських наук зараховують-
ся як фахові згідно з постановою ВАК від 8.06.2005
року № 4-05/5*

*Автор несе відповідальність за фактичний вик-
лад матеріалу*

ЗМІСТ

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Кононенко П. Українська освіта: стан, проблеми, перспективи в Україні і в світі 6

Розділ I ЛЮДИНА І ЇЇ СПРАВА

Розмариця Ю. Роль Михайла Грушевського у становленні державницького напрямку української історіографії.....18
Гедін М. Яків Шульгін – український історик.....22
Деревінський В. Становлення світогляду В'ячеслава Чорновола.....26
Гривко А. “Найважливіше – не втрачати темпу і робити добро...” 31
Погляд у майбутнє 35
Житарюк І. Йосип Племель. Сторінки біографії видатного вченого..... 38
Кривенко Л. Розвиток мікології крізь призму наукової діяльності українських вчених-мікологів..... 42

Розділ II ІСТОРІЯ. ТЕОРІЯ. МЕТОДОЛОГІЯ

Сацький П. Німецько-польська угода про евакуацію німецьких військ від 5 лютого 1919 року та її закінчення у процесі українського державотворення..... 52
Демченко Т. Кількісний вимір учасників українського національно-визвольного руху на Чернігівщині на зламі XIX – XX ст. 56
Головай І. Їх єднала доля України (І. Франко й Українські Січові Стрільці).....61
Гомотюк О. Повернення діячів еміграції як чинник піднесення науковості українознавства (середина 1920-х – початок 1930-х рр.).....66
Денисюк С. Системний аналіз як метод сучасного українознавства.....72
Калакура Я. “Народ без ідеї, що храм без Бога”. Національна ідея як українознавча проблема.....74
Печеранський І. “Образ людини” в українській філософії епохи Відродження XV – XVI ст.....79
Шевченко В. Українознавство як філософія.....84
Хоменко О. “Державницько-особистісний симфонізм українського письменства Києво-Руської доби: наприпочатку “Великого кола”91

Розділ III ОСВІТА

Довбня В. Філософсько-освітня думка Чернігово-Сіверщини в епоху Середньовіччя 102
Невінчана І. Вплив системи шкільної освіти на процес націєтворення в Україні у 1920 – 1930-х роках 107

Поліщук В. Вища школа як національний пріоритет держави і суспільства..... 112
Триус Ю. Інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі ВНЗ..... 113
Тесля Ю. Нові технології управління у вищих навчальних закладах..... 114
Савченко О. Перспективи модернізації системи освіти в Україні в умовах Болонського процесу.... 115
Гречка А. Зародження політичного освітнього руху на Лівобережній Україні в 1900 – 1902 рр..... 118
Сазоненко Г. Ліцей доби змін (роздуми про проблеми та перспективи лицейної освіти)..... 121

Розділ IV МОВА І МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

Губерначук С. Про утворення в Україні україномовного інформаційно-культурного простору.....126
Наливайко С. Походження і значення слова *бандура* 127
Дьолог О. Загальна характеристика складу новітніх англіцизмів в українській мові..... 137
Корж А. Політико-правові засади утвердження української мови як державної в Україні 136
Микитюк О. Сучасне мовлення як віддзеркалення постколоніального суспільства.....143
Зубков М. Новий політехнічний російсько-український словник..... 147
Доценко О. Правове врегулювання статусу української мови (діахронічний аспект).....153
Пчелінцева О. Функціонування української мови у середовищі викладачів і студентів: стан, проблеми, перспективи..... 161
Загнітко А. Текстовий потенціал заголовка.....164
Бойко Н. Експресивна лексика як засіб увиразнення художньо-публіцистичного мовлення І. Драча.....169
Токар Л. Мова в самопізнанні й самотворенні народу.....173
Тетерина-Блохин Д. Мова – скарб нації і її треба берегти.....178
Клипа Н. Використання омонімії та полісемії у газетних текстах.....182
Карпенко С. Феномен мови і народна творчість: традиційне та сучасне.....186
Кононенко П., Лукашенко В. Загальнодержавна сертифікація рівнів володіння українською мовою – пріоритетний напрямок мовної та всієї освіти в Україні.....188
Погрібний А. Жива душа Донбасівського краю..194

Розділ V УКРАЇНЬКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА

Дипломатична “карма” Бориса Тарасюка, або Ще раз про світовий вибір у світових контекстах.....202
Шкрібляк П., Зеленчук І., Зеленчук Я. Верховинщина як центральний район Гуцульщини.....205
Скрипникова Л. Сандармох. Увічнення пам’яті українців, страчених за межами України в роки політичного терору, – справа честі місцевих українців..... 213

Трансформація відносин власності в Україні:
економіко-правовий аспект.....216

Розділ VI УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА

- Лавренчук І.** Екскурс з історії українських парків..... 232
- Доній Н.** Трансформаційні процеси в естетосфері сучасної української популярної культури крізь призму сіверянської культурологічної регіоніки 234
- Шлемко О.** Гуцульській говір як засіб самоідентифікації акторів гуцульського театру Гната Хоткевича.....239
- Коротя-Ковальська В.** Летять наші голосочки попід небесами.....244
- Петрук Н.** Неформальна спільність і формування засад самоорганізації суспільства (на матеріалі історії українського бароко).....245
- Романовський Я.** Тенденції розвитку військової культури у Збройних Силах України.....250
- Литвин Ю.** Драматичні портрети Т. Г. Шевченка: літературна інтерпретація та сценічна доля – розвінчання “безликого” образу.....252
- Безкоровайна О.** “Народна пісня – дзеркало народної душі” (М. Драгоманов).....258

Розділ VII ПАМ'ЯТЬ ІСТОРІЇ

- Латиш Ю.** Українська та російська історіографії руху декабристів (1990-і рр. – початок ХХІ ст.)... 266
- Баран В.** Сучасний стан наукових досліджень з археології та давньої історії України.....270

Розділ VIII УКРАЇНА – ЕТНОС

- Крисаченко В.** Геокультурна варіативність українського етносу..... 278

- Шостак М.** Роль православ'я у сучасному українському етнонаціональному середовищі.....287
- Шкрібляк П.** Специфічні проблеми організації праці і життя людей в гірських умовах Карпат, їх взаємозв'язки з соціально-економічними, етнокультурними та державотворчими процесами у регіоні.....289
- Чирков О.** Етногеографічна складова українознавчої терміносистеми.....295

Розділ IX УКРАЇНА І СВІТ

- Галько О.** II Міжнародна науково-практична конференція “Українці в Балтії”..... 304
- Івашина Н.** Перший французько-український колоквиум, присвячений українському козацтву 306

Розділ X РЕЦЕНЗІЇ І ПРЕЗЕНТАЦІЇ

- Ідзьо В.** “Украинский Вестник” (Санкт-Петербург, 1906). Його роль у вирішенні українського питання в Росії на початку ХХ століття..... 310
- Кротенко І.** Рецензия на диссертационную работу Реваза Хведелидзе “Модернистическая новелла в грузинской и украинской литературах”..... 311
- Петриченко К., Татаротіна С.** Українознавство у Спільці письменників..... 314
- Хоменко О.** Співтворення перекладу..... 317
- Фігурний Ю.** Часопис “Українознавство” (2001-2006) – яскравий зразок сучасного фахового наукового, громадсько-політичного, культурно-мистецького, релігійно-філософського, педагогічного видання для вчених, освітян, студентів і всіх небайдужих громадян незалежної України..... 321

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Українознавство

Номер 1
2006

науковий
громадсько-політичний
культурно-філософський
педагогічний журнал

Комп'ютерний набір
відділ науково-технічної інформації під керівництвом *Мельниченко О.А.*
Художнє оформлення – *Павленко Н. С.*
Наукова редакція – *Придатко Т.О.*
Літературна редакція – *Литвин Ю.В.*
Коректура – *Науменко Л.Г.*
Комп'ютерна верстка – *Цисарська Л.О.*
Семенюченко О.В.

За редакцією Петра Кононенка